

MÖÖDA EESTIMAAD

Tallinna lähistel Iru mäel asus möödunud sajandil kuue jala kõrgune kaheksakandiline raudkivipank, millel kaugelt vaadatuna inimese kuju. Rahvas nimetas kivirahnu Iru ämmaks. Esmakordselt Tallinna tulnud pidid Iru ämma juures mütsi peast võtma ja kummarduse tegema. Teiste teadete järgi tavatsetud siin esmakordselt Tallinna tulnuile viitsu anda. Iru ämma juures tehtud jaanituli paistnud Tallinna ümbruse tuledest alati kõige kaugemale üle Tallinna lahe, poolsaarte ja saarte.

Möödunud sajandil lõhutud kivi asemele on püstitatud J. Raudsepa skulptuur «Iru ämm». Kõige enam on Iru ämm tuntud F. R. Kreutzwaldi «Kalevipoja» III loo kaudu:

Kaljaks moondunud kodukana,
Lindat, Kalevite leske,
Võite täna tunnistada,
Selgelt oma silmil näha.
Irumäe peal istub leski,
tedremunast hautud tütar,
istub Linda maantee ligi,

Kuidas linnaskäijad teavad,
Ehk küll selle põlve lastel,
Tänapäevisel tuimusel
Linda nimi meelest läinud.
Rahvas kutsub kivipakku
Enamasti Iru ämmaks.